

Dokument s plenarne sjednice

B9-0198/2023

12.4.2023

PRIJEDLOG REZOLUCIJE

podnesen slijedom izjave potpredsjednika Komisije/Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku

u skladu s člankom 132. stavkom 2. Poslovnika

o izazovima s kojima se suočava Republika Moldova
(2023/2595(RSP))

Andrzej Halicki, Siegfried Mureșan, Michael Gahler, Rasa Juknevičienė, Željana Zovko, David McAllister, Andrius Kubilius, Isabel Wiseler-Lima, Traian Băsescu, Vladimír Bilčík, Ioan-Rareș Bogdan, Daniel Buda, Cristian-Silviu Bușoi, Gheorghe Falcă, Sandra Kalniete, Arba Kokalari, Andrey Kovatchev, David Lega, Miriam Lexmann, Antonio López-Istúriz White, Marian-Jean Marinescu, Dan-Ștefan Motreanu, Gheorghe-Vlad Nistor, Radosław Sikorski, Eugen Tomac
u ime Kluba zastupnika PPE-a

Rezolucija Europskog parlamenta o izazovima s kojima se suočava Republika Moldova (2023/2595(RSP))

Europski parlament,

- uzimajući u obzir svoje prethodne rezolucije o Moldovi,
 - uzimajući u obzir Sporazum o pridruživanju između Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju i njihovih država članica, s jedne strane, i Republike Moldove, s druge strane¹, koji uključuje područje produbljene i sveobuhvatne slobodne trgovine te koji je u potpunosti stupio na snagu 1. srpnja 2016.,
 - uzimajući u obzir da je Republika Moldova 3. ožujka 2022. podnijela zahtjev za članstvo u EU-u,
 - uzimajući u obzir analitičko izvješće Komisije nakon Komunikacije Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću i Vijeću – Mišljenje Komisije o zahtjevu Republike Moldove za članstvo u Europskoj uniji od 1. veljače 2023. (SWD(2023)0032),
 - uzimajući u obzir izvješće o provedbi Sporazuma o pridruživanju s Republikom Moldovom od 6. veljače 2023. (SWD(2023)0041),
 - uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća od 25. ožujka 2022.,
 - uzimajući u obzir konačnu izjavu i preporuke s 13. sastanka Parlamentarnog odbora za pridruživanje između EU-a i Moldove održanog 23. ožujka 2023.,
 - uzimajući u obzir članak 132. stavak 2. Poslovnika,
- A. budući da je Republika Moldova nerazmjerno pogođena ruskom agresijom na Ukrajinu, poglavito s obzirom na to da je od početka invazije pristiglo više od 700 000 izbjeglica te da ih je gotovo 107 000 ostalo, što predstavlja najveći broj po stanovniku u svim zemljama koje su primile izbjeglice iz Ukrajine, ali i s obzirom na prekinutu trgovinu te povećanje cijena energije i prijevoza;
- B. budući da je 3. ožujka 2022. Republika Moldova podnijela zahtjev za pristupanje EU-u, čime se potvrđuje dugogodišnja odlučnost moldavskih vlasti i velikog dijela stanovništva da unaprijede europsku integraciju Moldove;
- C. budući da je Komisija 1. veljače 2023. objavila analitičko izvješće o usklađivanju Moldove s pravnom stečevinom EU-a u kojem se ocjenjuje sveukupni kapacitet te zemlje za ispunjavanje obveza koje proizlaze iz članstva;
- D. budući da je 6. veljače 2023. objavljeno Izvješće o provedbi Sporazuma o pridruživanju s Republikom Moldovom u kojem se preispituje njezina provedba reformi u okviru

¹ SL L 260, 30.8.2014., str. 4.

Sporazuma o pridruživanju između EU-a i Moldove od listopada 2021.;

- E. budući da će 1. lipnja 2023. u Kišinjevu Moldova biti domaćin sljedećeg sastanka na vrhu Europske političke zajednice, čime će dokazati svoj ambiciozan i odlučan proeuropski stav o vanjskoj politici;
 - F. budući da je raspoređivanjem dodatnog specijaliziranog osoblja za granični nadzor Republika Moldova uklonila značajne logističke blokade na granici s Ukrajinom;
 - G. budući da misija EU-a za pomoć na granicama (EUBAM) podupire napore Moldove i Ukrajine da učinkovito upravljaju svojim zajedničkim granicama;
1. pozdravlja činjenicu da je Moldova osudila rusku agresiju na Ukrajinu; pozdravlja obećanje vlade da će poduzeti restriktivne mjere EU-a protiv Rusije; pohvaljuje trajnu solidarnost Moldove s ukrajinskim izbjeglicama i njezinu nedavnu odluku da im odobri privremenu zaštitu u skladu s relevantnim zakonodavstvom EU-a; poziva Komisiju da nastavi pružati prijeko potrebnu humanitarnu pomoć kako bi se rasteretila moldavska država;
 2. oštro osuđuje opetovane povrede moldavskog zračnog prostora projektilima koje ispaljuje Rusija, opetovane prijetnje Rusije da će napasti Moldovu, njezine planove za svrgavanje demokratski izabrane moldavske vlade i parlamenta, kao i ruski žestoki hibridni rat u obliku energetske ucjene, kampanja dezinformiranja, kao što su optuživanje nacionalnih vlasti za globalnu energetske krizu s kojom se ljudi suočavaju ili slanje poruka policijskim službenicima u kojima se od njih traži da ne poštuju zapovjednike i naredbe, narušavanja lanaca opskrbe hranom, pokušaja skupine Wagner da regrutira građane Republike Moldove, posebno iz Pridnjestrovlja i Găgăuzije, opetovanih prosvjeda koje organizira stranka Shor koju podupire Kremlj i koji se financiraju nezakonitim sredstvima te pokušaja da se potaknu masovni nemiri kako bi se promijenio politički poredak u Moldovi i njezin europski put;
 3. pozdravlja prijedlog švedskog predsjedništva o uspostavi civilne misije u okviru zajedničke vanjske i sigurnosne politike za Moldovu kako bi se pružila potpora u suzbijanju kiberprijetnji i hibridnih prijetnji i dezinformacija; poziva Europsku službu za vanjsko djelovanje da dovrši svoj plan upravljanja krizama za Moldovu i poziva države članice da jednoglasno i brzo odobre misiju kako bi se omogućilo njezino brzo raspoređivanje;
 4. naglašava ulogu Republike Moldove u jamčenju regionalne sigurnosti, posebno od početka sveopće ruske invazije na Ukrajinu; pozdravlja znatno povećanje potpore iz Europskog instrumenta mirovne pomoći (EPF) Moldovi u 2022. radi poticanja modernizacije moldavskih oružanih snaga; poziva države članice da brzo postignu dogovor o proračunskoj potpori EPF-a za 2023. kako bi se poboljšali obrambeni kapaciteti Moldove, posebno njezini kapaciteti za zračnu obranu i zračni nadzor, te kako bi se toj zemlji pomoglo da se suoči s povećanim sigurnosnim izazovima;
 5. potiče napore Moldove u borbi protiv organiziranog i teškog međunarodnog i transnacionalnog kriminala; poziva Komisiju da poveća pomoć moldavskim tijelima kaznenog progona u sprečavanju navedenih vrsta kaznenih djela; pozdravlja pojačanu suradnju Moldove s Agencijom Europske unije za suradnju tijela za izvršavanje zakonodavstva (Europol), Agencijom Europske unije za osposobljavanje u području

izvršavanja zakonodavstva (CEPOL) i Frontexom, što znači da Moldova pruža sigurnost i za sebe i za EU; poziva Komisiju i Vijeće da ojačaju kapacitete koje te institucije raspoređuju u Moldovi; pozdravlja blisku suradnju između EU-a i Moldove u okviru Centra EU-a za potporu unutarnjoj sigurnosti i upravljanju granicama u Moldovi; u tom pogledu poziva na jačanje Centra EU-a za potporu, među ostalim uspostavom i održavanjem kontaktnih točaka u relevantnim institucijama EU-a i pružanjem dodatne financijske pomoći EU-a za njegove operativne aktivnosti;

6. naglašava važnost cjelovitog pristupa sigurnosti i poziva Komisiju i Vijeće da podrže Republiku Moldovu u daljnjem razvoju instrumenata i mehanizama za zajedničke evaluacije, procjene rizika te razmjenu stečenih iskustava i znanja;
7. podsjeća na svoju potporu sveobuhvatnom i mirnom rješenju sukoba u Pridnjestrovlju na temelju suverenosti i teritorijalne cjelovitosti Republike Moldove s posebnim statusom za područje Pridnjestrovlja; potiče sve mjere za izgradnju povjerenja koje su osmišljene kako bi se povećalo povjerenje između Kišinjeva i Tiraspolja te izbjegla destabilizacija;
8. osuđuje kontinuirane energetske ucjene Rusije, koje su izazvale najozbiljniju energetska krizu u povijesti Moldove, čime se pokušalo destabilizirati tu zemlju; pohvaljuje moldavsku vladu zbog učinkovitog upravljanja krizom i napora za povećanje energetske sigurnosti diversifikacijom izvora opskrbe, smanjenjem potrošnje, sporazumom s Tiraspolom o plinu u zamjenu za električnu energiju, kupnjom energije na europskom tržištu i razvojem interkonekcijske infrastrukture (npr. visokonaponskih vodova Isacea-Vulcanesti i Suceava-Balti); pohvaljuje je zbog zaštite svojih građana putem kompenzacijskog plana za najranjivije skupine pomoću Fonda za energetska ranjivost;
9. poziva Komisiju da podrži razvoj i širenje kapaciteta i infrastrukture luke Giurgiulești kao dio rješenja za pitanja regionalne sigurnosti opskrbe hranom te kako bi se stvorio pozitivan učinak na regionalno gospodarstvo;
10. pozdravlja činjenicu da su odnosi EU-a i Moldove tijekom protekle godine postali bliži; pohvaljuje znatne napore Moldove da ispuni devet koraka koji su u mišljenju Komisije utvrđeni kao nužni za napredak prema budućem članstvu u EU-u;
11. poziva na početak pristupnih pregovora s Moldovom do kraja 2023. nakon provedbe devet preporuka iz mišljenja Komisije; smatra da članstvo Moldove u EU-u predstavlja geostrateško ulaganje u ujedinjenu i snažnu Europu te da odražava vodstvo, odlučnost i viziju; u tom pogledu poziva Komisiju da nastavi pružati stratešku pomoć Republici Moldovi;
12. podržava pozive na inovativnu, komplementarnu i fleksibilnu interakciju između provedbe Sporazuma o pridruživanju i procesa pristupnih pregovora, čime bi se omogućila postupna integracija Moldove u jedinstveno tržište EU-a i relevantne sektorske programe, uključujući pristup sredstvima EU-a u relevantnim područjima;
13. prepoznaje važnost sveobuhvatnog paketa potpore EU-a kojim se od listopada 2021. mobiliziralo više od 1,09 milijardi EUR u zajmovima i bespovratnim sredstvima kako bi se ojačala otpornost Moldove, uključujući proračunsku potporu, makrofinancijsku pomoć, humanitarnu pomoć i pomoć u okviru Mehanizma Unije za civilnu zaštitu; poziva Komisiju da brzo isplati ostatak aktualne makrofinancijske pomoći u iznosu od

150 milijuna EUR za Republiku Moldovu i 105 milijuna EUR proračunske potpore najavljene u studenome 2022.; pozdravlja dodatno povećanje makrofinancijske pomoći u iznosu od 145 milijuna EUR koje je Komisija predložila 24. siječnja 2023.; poziva na brzo donošenje prijedloga kako bi se omogućila isplata tijekom 2023.;

14. poziva Komisiju da bez odgode pripremi paket potpore za Moldovu koji je Europsko vijeće zatražilo 23. ožujka 2023. kako bi se ojačali otpornost, sigurnost, gospodarstvo i opskrba energijom te zemlje s obzirom na destabilizirajuće aktivnosti vanjskih aktera te kako bi se podržao njezin put ka članstvu u EU-u;
15. pozdravlja privremene mjere liberalizacije za potporu moldavskom gospodarstvu odobravanjem godišnjih carinskih kvota oslobođenih od carine da bi Moldova premostila gubitak svojih izvoznih tržišta; potiče Komisiju da razmotri zahtjev Moldove za trajnu liberalizaciju carinskih kvota kako bi se osigurala predvidljivost i zadobilo povjerenje ulagača;
16. pozdravlja pristupanje Moldove programu „EU za zdravlje”; poziva Komisiju da Moldovi pruži dodatnu potporu za pokretanje i provedbu programa „EU za zdravlje”;
17. poziva Komisiju da uvrsti Moldovu u instrumente, agencije i programe EU-a, kao što su: instrument za povezivanje Europe, Program jedinstvenog tržišta, program Digitalna Europa, Mehanizam EU-a za civilnu zaštitu, Europska agencija za okoliš, Tijelo europskih regulatora za elektroničke komunikacije (BEREC), mehanizam EU-a za zajedničku nabavu zdravstvenih protumjera, DiscoverEU i Program za zapošljavanje i socijalne inovacije;
18. poziva institucije EU-a i države članice EU-a da osiguraju provedbu kratkoročnih i dugoročnih rješenja za smanjenje i ukidanje naknada za roaming između Moldove i EU-a, kao što su usklađivanje tarifa za govorne usluge u roamingu među operatorima na temelju reciprociteta, dobrovoljni sporazumi između europskih i moldavskih operatora i izmjena Priloga Sporazumu o pridruživanju o usklađivanju zakonodavstva EU-a kako bi se program „u roamingu kao kod kuće” proširio na Republiku Moldovu;
19. potiče Komisiju da dužnosnike EU-a uputi u moldavska ministarstva kako bi pružali obuku i razmjenu najboljih praksi; pozdravlja odluku Glavne uprave Komisije za susjedsku politiku i pregovore o proširenju da poveća broj zaposlenih čiji je rad vezan za Moldovu i poziva na osnivanje posebnog odjela za Moldovu;
20. naglašava da je važno Moldovi što prije omogućiti pristup prepristupnim financijskim instrumentima EU-a; poziva Komisiju da što prije predstavi prijedlog revizije Uredbe iz 2021. o uspostavi Instrumenta prepristupne pomoći (IPA III) koja bi trebala uključivati povećanje ukupnog proračuna tog instrumenta;
21. pozdravlja produljenje Sporazuma između EU-a i Moldove o liberalizaciji cestovnog prijevoza tereta do 30. lipnja 2024., čime će se Moldovi omogućiti da u potpunosti iskoristi alternativne izvozne rute kako bi podržala svoje gospodarstvo; pozdravlja sudjelovanje Moldove u radu Prometne zajednice i potiče daljnju suradnju kako bi se utabao put punom članstvu Moldove u Ugovoru o Prometnoj zajednici, kao i osnivanje predstavništva Prometne zajednice u Kišinjevu; poziva tajništvo Prometne zajednice da podrži izradu akcijskog plana za prenošenje pravne stečevine EU-a u području prometa u nacionalno zakonodavstvo;

22. pohvaljuje odlučne korake koje je vlada poduzela kako bi se poboljšalo funkcioniranje pravosuđa, uključujući napredak postignut u postupku prethodne provjere za nove članove Vrhovnog sudskog vijeća i Vrhovnog tužiteljskog vijeća; naglašava, međutim, da se transparentnost, integritet i odgovornost u pravosudnom sektoru moraju osigurati u skladu s preporukama Venecijanske komisije; podsjeća na važnost kvalitete i održivosti reformi;
23. pozdravlja mjere poduzete za borbu protiv korupcije, kao što je provedba zakonodavstva o suđenjima u odsutnosti; poziva moldavske vlasti da znatno pojačaju svoje napore i mjere kako bi se osigurali vjerodostojni rezultati u kaznenom progonu i osuđujućim presudama; poziva na pojačanu suradnju između država članica EU-a i moldavskih vlasti u istraživanju bankovnih prijevара iz 2014., a posebno u osiguravanju repatrijacije ukradene imovine i kaznenom progonu odgovornih;
24. pozdravlja napredak postignut u kaznenom progonu brojnih istaknutih slučajeva korupcije i u slučajevima povezanim s bankovnom prijevarom u iznosu od 1 milijarde USD; u tom pogledu prima na znanje odluku Sjedinjenih Američkih Država i Ujedinjene Kraljevine o sankcioniranju dvaju odbjeglih oligarha zajedno s većom skupinom pojedinaca i subjekata zbog njihove umiješanosti u korupciju i pokušaja uplitanja u demokratske izbore u Moldovi povezanih s Kremljem;
25. poziva institucije EU-a i države članice da brzo uspostave zaseban režim sankcija usmjeren na moldavske pojedince za koje se zna da su korumpirali političke i gospodarske institucije kako bi se smanjila njihova financijska moć i sposobnost destabilizacije;
26. pozdravlja činjenicu da se Moldova obvezala da će uložiti veće napore kako bi ispunila zahtjev iz mišljenja Komisije za ukidanje oligarhijskog sustava: pozdravlja nacrt zakona o ukidanju oligarhijskog sustava, zakonodavstvo o vlasništvu nad medijima i donošenje nove strategije za upravljanje državnom imovinom, državnim poduzećima i subjektima s državnim kapitalom za razdoblje od 2022. do 2030.; međutim, potiče vlasti da razmotre preporuke Venecijanske komisije o usvajanju sustavnog pristupa usmjerenog na jačanje institucija i zakonodavstva u vezi sa sprečavanjem monopola, politikom tržišnog natjecanja, političkim strankama, izborima, oporezivanjem te borbom protiv korupcije i pranja novca; poziva Komisiju da pojasni postupak ukidanja oligarhijskog sustava, koji je u devet preporuka opisan kao „uklanjanje prekomjernog utjecaja interesnih skupina u gospodarskom, političkom i javnom životu”;
27. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi potpredsjedniku Komisije / Visokom predstavniku Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, Vijeću, Komisiji, vladama i parlamentima država članica, Vijeću Europe, Organizaciji za europsku sigurnost i suradnju te predsjednici, vladi i parlamentu Republike Moldove.